

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

ปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยีและวัฒนธรรม เป็นยุคของสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ความรู้และภูมิปัญญา ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการวัดความเจริญของสังคม การศึกษาจะก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ทำให้คนมีความรู้ ความเข้าใจ ในวิทยาการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ตลอดทั้งมีเหตุผลในการแก้ปัญหาต่าง ๆ การพัฒนาทางการศึกษาก็คือการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคคล พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติใน มาตรา 4 ว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 2)

หมวดที่ 5 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้การบริหารและจัดการศึกษา ที่เป็นการปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา กระจายไปยังองค์กรส่วนท้องถิ่น และให้ชุมชนมีบทบาทและส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เกิดเอกภาพและมีคุณภาพในการบริหารการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งปรากฏชัดในมาตรา 39 ที่ระบุว่า “ให้กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ซึ่งเชื่อว่าจะสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กได้ดีที่สุด โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุข” (คณะอนุกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. 2543 : 3)

การศึกษากับความสุขเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ถ้าไม่สามารถทำให้คนมีความสุข การศึกษาก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (กรมวิชาการ. 2542 : 7) เมื่อคนเราได้รับการตอบสนอง ความต้องการ ก็เกิดความสุข และเมื่อสนองความต้องการรู้ คือ สนองความใฝ่รู้ก็เกิดความสุขจาก

การเรียนรู้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), อ้างถึงใน กรมวิชาการ. 2541 :37) แต่การสนองความต้องการให้กับผู้เรียนให้มีความสุขนั้น หากตอบสนองได้อย่างถูกต้องก็จะเกิดผลดี คือ เด็กมีความสุข สดชื่น ร่าเริง เบิกบาน ทำให้มีสุขภาพจิตดี เกิดบรรยากาศที่ชื่นชมอบอุ่น เกิดกำลังใจส่งเสริมความใฝ่รู้ เอื้อต่อการศึกษา เด็กที่เจริญเติบโตขึ้นในบรรยากาศแห่งความรักก็จะรู้จักรักผู้อื่น เพื่อแผ่ความรักและความสัมพันธ์ที่ดีกว้างออกไปและพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น แต่ถ้าหากตอบสนองความต้องการให้กับผู้เรียนอย่างไม่ถูกต้องก็จะเกิดผลเสีย (กรมวิชาการ. 2541 : 40)

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนไม่มีความสุขมีลักษณะเน้นการท่องจำอย่างเดียว ไม่ได้คิด ไม่ได้ลงมือกระทำ ไม่ได้รู้ความหมายของสิ่งที่เรียน ไม่รู้ว่าเรียนไปทำไม ไม่ได้ทดลองตั้งสมมติฐาน เน้นวิชาการมากเกินไป ไม่นึกถึงกระบวนการเรียนรู้ เน้นการสอบแข่งขัน เน้นการประเมินผลผู้เรียน โดยการจัดอันดับในห้องเรียน และนำผลการประเมินมาเปรียบเทียบกับ ผู้เรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีความสุข เครียด วิตกกังวล ไม่อยากเรียนรู้ ส่งผลให้สมองหลังฮอว์โมนเครียดคอร์ติซอล และเสียความสมดุลของสารเคมีในสมองที่เกี่ยวข้องกับความเครียดและความสุข เช่น สารโดปามีน เซโรโตนิน ลดลงมีผลต่ออารมณ์ เกิดความเครียด ความเบื่อหน่าย ความเหนื่อยล้า ความซึมเศร้า ส่งผลให้สมองถูกปิดกั้นการเรียนรู้ มีผลต่อพฤติกรรมความคิดไม่ต่อเนื่อง ไม่เกิดความคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ไม่มีสมาธิ ความจำไม่ดี หลงลืมส่งผลให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ลดลง ส่วนกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข มีความสนุก ประทับใจผู้เรียน มีเรื่องอารมณ์ ด้านบวก เข้ามาเกี่ยวข้อง เน้นการลงมือกระทำ จะทำให้ผู้เรียนจำได้และสนุกที่จะได้เรียนรู้ หรือผู้เรียนมีความคิดในทางบวกต่อสิ่งที่กำลังเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนจำได้ และสนุกที่จะได้เรียนรู้มากขึ้น การสอนแบบเป็นเรื่องราวหรือแบบบูรณาการหรือการทำแผนที่ความคิด โดยการเชื่อมโยงเรื่องราวหรือแนวคิดโดยการใช้แผนภูมิ ใช้สี ใช้ภาพ ใช้คำหลักหรือใช้การบันทึกย่อ ให้สมองได้เห็นภาพความเชื่อมโยงของสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับความเป็นจริงในชีวิต จะทำให้ผู้เรียนจำได้และสนุกที่จะได้เรียนรู้มากขึ้น หรือถ้าจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และเกิดความรักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ จะทำให้ผู้เรียนมีความสุข และเมื่อมีความสุขก็จะมีพลังสารเคมีในสมอง เช่น โดปามีน นอร์เอพิเนฟริน ที่ทำให้มีความสุข ซึ่งจะไปเพิ่มกระบวนการเรียนรู้ในสมอง (สถาบันวิจัยเรื่องการพัฒนาสมองและการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี, อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ รุ่งตะวันเรืองศรี. 2552 : 1)

นักการศึกษาได้ทำการวิจัยโดยศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียนหลายท่าน เช่น สายทิพย์ แก้วอินทร์ (2548) ศึกษาการเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่าลักษณะของการเรียนรู้มีความสุขมี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้าน

ผู้สอน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น และเสนอแนะว่าควรพัฒนาองค์ประกอบการเรียนรู้อย่างมีความสุขให้ครบทุกด้านและพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น การบริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียนต้องคำนึงถึงคุณลักษณะของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจในการเรียน เจตคติที่ดีในการเรียนและส่งเสริมความพร้อมด้านร่างกาย องค์ประกอบด้านผู้สอนต้องดำเนินการให้ครูมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีบุคลิกลักษณะดี มีเจตคติที่ดี องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โรงเรียนต้องบริหารให้มีความพร้อมทั้งวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนอย่างมีความสุขของนักเรียน และองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น นั้นโรงเรียนต้องคอยดูแลช่วยเหลือสร้างบรรยากาศการเรียนแบบร่วมมือกัน เรียนไปด้วยกัน นอกจากนี้ บพิตร อิศระ (2550) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร พบว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากสิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และรองลงมาตามลำดับคือคุณลักษณะภายในตนเอง การได้รับการยอมรับ คุณลักษณะครู การจัดการเรียนการสอน และการได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดคือ การจัดการเรียนการสอน และรองลงมาตามลำดับคือ คุณลักษณะของครูและการได้รับการยอมรับ โดยการจัดการเรียนการสอนส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านตัวแปรด้านคุณลักษณะภายในตนเอง การได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจและสิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน บุญเจือ เสียงวัฒนะ (2546) ได้ศึกษาภาวะผู้นำด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ภาวะผู้นำทางด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การยัดหน้าที่ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

สำหรับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2 ซึ่งมีทั้งสิ้น 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครอุปถัมภ์) โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย และโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒ จากการประเมินผลระดับชาติพบว่า ภาพรวมคะแนน NT และ O-NET ยังอยู่ในระดับต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 2. 2552 : 24) การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารโรงเรียนและการเรียนรู้มีความสุขจะทำให้เกิดแนวทางการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนกับการเรียนรู้ อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสททวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางของการจัดการศึกษาและช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งผลต่อการยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีปัญหาการวิจัยว่า นักเรียนมีความสุขอยู่ในระดับใดและ การเรียนรู้อย่างมีความสุขสัมพันธ์กับปัจจัยการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนของโรงเรียน สังกัดสททวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสททวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสททวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการบริหารและจัดการในโรงเรียน สังกัดสททวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน การบริหารและจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อปัจจัยการบริหารโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และสภาพการเรียนรู้

อย่างมีความสุขซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้านผู้สอน องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น กับหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารโรงเรียนและการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร เขต 2

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 14,262 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ศึกษา คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุง โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา โรงเรียนสีกัน (วัฒนานครที่อุปถัมภ์) โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย คือ เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน พฤศจิกายน ปีการศึกษา 2552

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1 ด้านการบริหารวิชาการ
- 1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ
- 1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัจจัยการเรียนรู้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านผู้เรียน
- 2.2 ด้านผู้สอน
- 2.3 ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น
- 2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความสุข หมายถึง สภาวะที่เกิดจากสภาพความพอใจ จากการบรรลุถึงความต้องการและความปรารถนา ทั้งทางกายและจิตใจ สามารถแสดงออกโดยพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความสุขได้ ซึ่งเป็นตัวเลขผลรวมทั้งหมดที่ได้จากการประเมินตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น และด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

การเรียนรู้มีความสุข หมายถึง การที่นักเรียนมีความรู้สึกรักเรียน สนุกไม่เครียด หรือเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน โดยแสดงออกมาทางอารมณ์ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามสำหรับประเมินด้านสุขภาวะจิต ซึ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้มีความสุข อาจแบ่งเป็น องค์ประกอบด้านผู้เรียน องค์ประกอบด้านผู้สอน องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนอันเป็นแนวทางในการสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย

องค์ประกอบด้านผู้เรียน หมายถึง ปัจจัยด้านตัวนักเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุข ได้แก่ อารมณ์ความรู้สึกและความพร้อมในการเรียนของนักเรียนเองเช่น การอยากมาโรงเรียน รู้สึกสนุกในการเรียน ทำงานเสร็จทันเวลา ไม่กังวล เพลิดเพลินกับการทำงาน ตื่นเต้นกับการที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ให้ความสำคัญกับสิ่งที่ครูสอน ไม่รู้สึกว่าถูกบังคับ สนุกที่ได้ทำกิจกรรม มีความกระตือรือร้น อยากทำกิจกรรมการเรียนการสอน เอาใจใส่การเรียน ค้นหาหาความรู้เพิ่มเติม ทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาอย่างสม่ำเสมอ ซักถามในเรื่องที่ไม่เข้าใจ ร่างกายแข็งแรงไม่เจ็บป่วย ทำตัวให้สนุกกับการเรียน มีการพักผ่อนเพียงพอ ไม่มีความกังวล มีสมาธิในการเรียน ได้เรียนตามความต้องการและความถนัดของตนเอง

องค์ประกอบด้านผู้สอน หมายถึง ปัจจัยด้านครูที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุข ได้แก่ วิธีการเรียนการสอนที่สร้างบรรยากาศที่ดี เป็นกันเองกับนักเรียน พูดคุยด้วยความสนิทสนม ตรงต่อเวลา มีความพร้อม เตรียมการสอนอย่างคึกคักน่าสนใจไม่วกวนไม่น่าเบื่อ คอยช่วยเหลือนักเรียนเมื่อมีปัญหา มีความรู้ความชำนาญในวิชาที่สอน ใช้สื่อการสอนที่คึกคักน่าสนใจ นำเรื่องในชีวิตประจำวันและสิ่งใกล้ตัวมาสอน คอยแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำให้นักเรียนพอใจ รู้สึกอบอุ่นและใกล้ชิดซึ้งใจกำลังใจนักเรียน

องค์ประกอบด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้มีความสุข ที่เกิดจากเพื่อนและคนรอบข้าง ได้แก่ อารมณ์และการแสดงออกต่าง ๆ เช่น การได้ทำการบ้านกับเพื่อน ๆ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน รู้สึกสนุกสนานในขณะที่ทำกิจกรรมกับเพื่อน ๆ

ชอบทำรายงานกลุ่มกับเพื่อน ๆ สบายในที่ได้อยู่กับเพื่อน ร่วมมือกันทำงานทำให้เสร็จเร็วและมีประสิทธิภาพ ทบทวนบทเรียนกับเพื่อนทำให้เข้าใจการเรียน ปรีกษาหารือกัน ทำกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกัน มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ยอมรับในความสามารถของกันและกัน เปิดโอกาสในการแสดงความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง ปัจจัยด้านโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข ได้แก่ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีบรรยากาศที่ดี บริเวณโรงเรียนสวยงามร่มรื่นด้วยต้นไม้ ห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสัดส่วน สงบไม่มีเสียงรบกวนสมาธิ ปลอดภัยไม่แออัด จำนวนนักเรียนต่อห้องพอดี บรรยากาศน่าเรียน มีห้องสมุดที่ดีมีหนังสือที่ทันสมัยต่อเหตุการณ์มีจำนวนมากพอสามารถให้บริการนักเรียนและสร้างความสนใจในการศึกษาหาความรู้ โรงเรียนปลอดภัยปลอดภัย นักเรียนไม่ต้องกังวลว่าจะถูกคุกคามทำให้เรียนได้อย่างมีความสุข

การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียนทั้งระบบโรงเรียน โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาสมาชิกของสังคมไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชนตลอดจนประชาชน ให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะ ตลอดจนค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีงามตามที่สังคม ต้องการ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

ปัจจัยการบริหารโรงเรียน หมายถึง ปัจจัยที่จะสนับสนุนการบริหาร ประกอบด้วย คนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เงินเป็นปัจจัยสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์พอเพียงแก่การดำเนินงานและการจัดการที่ดี

ปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการวางแผนการสอน การจัดทำหลักสูตร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ได้แก่ การจัดครูเข้าสอน การกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้อง การจัดสำนักงานกลุ่มบริหารวิชาการ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อบริการนักเรียน ในสำนักงานกลุ่มบริหารวิชาการ สำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดหามือถือ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้บริการนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ มีระบบการจัดสอนแทนที่มีประสิทธิภาพ จัดสอนซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ส่งเสริมให้ครู วัดและประเมินผล ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง เป็นต้น

ปัจจัยด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับ งานธุรการ การเงิน พัสดุ แผนงานและสารสนเทศ ได้แก่ จัดครูและเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานการบริการนักเรียน ด้วยบริการที่เข้มแข็งมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอในการให้บริการนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่ดี จัดเครื่องมือและอุปกรณ์ให้เพียงพอใน

การให้บริการด้าน การเงิน พัสดุ มีห้องบริหารงบประมาณที่เป็นสัดส่วนเป็นระบบ มีขั้นตอน การให้บริการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนได้รับการบริการที่ดี เป็นต้น

ปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนการจัด กิจกรรม เรียนการสอน ด้านกิจการนักเรียน ด้านบริหารงานบุคคล ด้านระเบียบวินัย ความ ประพฤติ ได้แก่ การจัดครูให้ทำหน้าที่หัวหน้าระดับเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีหัวหน้าคณะเพื่อ ดูแลการจัดกิจกรรมนักเรียน จัดให้มีสำนักงานกลุ่มบริหารบุคคล จัดครูอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่ให้ บริการติดต่อประสานงานตลอดเวลา จัดวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอในการบริการนักเรียน จัดงบประมาณให้นักเรียนเพียงพอในการจัดกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมอื่น ๆ จัดให้มีระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ตลอดจนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ ดำเนินการระบบดูแลพฤติกรรมนักเรียนที่เข้มแข็งเพื่อทำ ให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นต้น

ปัจจัยด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการบริการสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านโสตทัศนูปกรณ์ การประชาสัมพันธ์ ด้าน สุขภาพอนามัย ด้านโภชนาการ ได้แก่ จัดบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง จัดเจ้าหน้าที่นักการภารโรงให้เพียงพอในการดูแลความสะอาดและการซ่อมบำรุงอาคารสถานที่ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอในการบริการด้านดูแลความสะอาดอาคารสถานที่ จัดสถานที่พักผ่อน ที่สะอาดร่มรื่นและเป็นธรรมชาติ บริการข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์เพื่อนักเรียน ผู้ปกครองและ ผู้มาติดต่อราชการ จัดหาและบริการโสตทัศนูปกรณ์แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัด ยานพาหนะเพียงพอในการให้บริการนักเรียนที่เดินทางไปร่วมกิจกรรมภายนอกโรงเรียน จัดให้มี ระบบการบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีระบบใน การอำนวยความสะดวกในการบริการวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ จัดสวัสดิการทำประกัน อุบัติเหตุให้นักเรียน จัดให้บริการโรงอาหารมีความสะอาดสบาย จัดให้มีร้านจำหน่าย เครื่องเขียนและอุปกรณ์ การเรียน ดูแลห้องสุขาให้สะอาดและถูกสุขลักษณะ มีระบบการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและนำผลมาปรับปรุงแก้ไขปัญหายอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ด้าน เป็นต้น

สหวิทยาเขต หมายถึง การจัดรวมโรงเรียนในพื้นที่ใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน โดยมีปัจจัย การบริหารร่วมกันเพื่อให้โรงเรียนมีมาตรฐานและคุณภาพใกล้เคียงกัน อันเป็นการบริการการจัด การศึกษาให้แก่ชุมชน

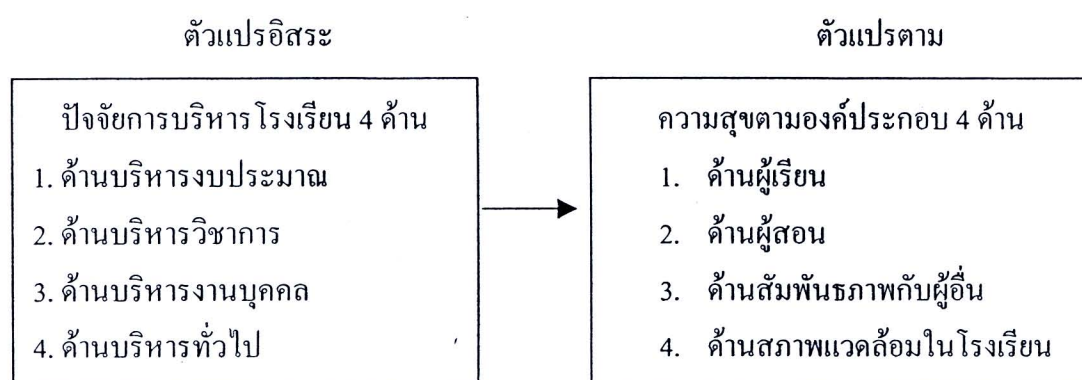
โรงเรียนในสหวิทยาเขตวิภาวดี หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาในสังกัด สหวิทยาเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้แก่ โรงเรียนดอนเมือง

ทหารอากาศบำรุง โรงเรียนดอนเมืองจตุรจินดา โรงเรียนสีกัน(วัฒนานครที่อุปถัมภ์) โรงเรียน
ฤทธิยะวรรณาลัย โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ๒

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน สังกัดสหวิทยา
เขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร
โรงเรียนและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสหวิทยาเขตวิภาวดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยจำแนกองค์ประกอบ ออกเป็น 4 ด้าน คือ
1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านผู้สอน 3) ด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น 4) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน
โดยสังเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งกำหนดเป็นตัวแปรตาม จากงานวิจัย
องค์ประกอบของการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของ สุขุมล อดุม (2548 : 13 - 14) และการพัฒนา
ตัวบ่งชี้การส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียน (อมรรัตน์ วรรณนิยากร. 2545 : 70 – 74)
ส่วนปัจจัยการบริหารโรงเรียน 4 ด้าน คือด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหาร
งานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นตัวแปรต้น สังเคราะห์จากระเบียบคณะกรรมการ เขตพื้นที่
การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2551
ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านการบริหารวิชาการ
2. การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านการบริหารงบประมาณ
3. การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านการบริหารงานบุคคล
4. การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสภวิทยเขตวิภาวดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปัจจัยด้านการบริหารทั่วไป